

УДК 334

Т. А. Заяць,

д. е. н., професор, Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, м. Київ

В. А. Жаховська,

к. е. н., ст. н. с., Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, м. Київ

О. І. Дяконенко,

к. е. н., н. с., Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, м. Київ

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ОБМЕЖЕННЯ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

T. Zayats,

Ph.D., Professor, Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv
V. Zhakhovs'ka,

Ph.D., Senior Researcher, Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

O. Dyakonenko,

Ph.D., Research associate, Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN UKRAINE: MAIN RESTRICTIONS AND DEVELOPMENT TRENDS

Проаналізовано сучасний стан публічно-приватного партнерства в Україні та встановлено основні обмеження, що перешкоджають його розвитку (нормативно-правові, інституційні, інфраструктурні, кадрові, обмеження щодо інформаційного та методологічного забезпечення, недостатнє гарантування виконання взаємних зобов'язань між суб'єктами PPP). Визначено специфіку формування та реалізації проєктів PPP за світовим досвідом. З'ясовано, що високорозвинуті країни, зі значною величиною ВВП на душу населення, впроваджують ці проєкти переважно у соціальну сферу, а країни з нижчим рівнем розвитку — в будівництво автошляхів, розвиток транспорту та ЖКГ.

З метою модернізації механізму публічно-приватного партнерства в Україні запропоновано пріоритетні напрями реалізації проєктів розвитку та обґрунтовано відповідні заходи на регіональному та місцевому рівнях. Розроблено пропозиції зі спрощення процедури погодження та підготовки проєктів PPP.

The current state of public-private partnership in Ukraine and the main constraints that hinder its development (legal, institutional, infrastructure, personnel, informational constraints and methodological support, insufficient to guarantee the fulfillment of mutual obligations between subjects PPP). The specificity of the formation and implementation of PPP projects by international experience were investigated. It was found that highly developed countries with significant value of GDP per capita, implementing these projects mainly in the social sphere, and countries with lower development — in the construction of roads, development of transport and housing.

In order to modernize the mechanism of public-private partnership in Ukraine suggested priority areas of development projects and measures at the regional and local levels. The proposals to simplify procedures for approval and preparation of PPP projects.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, механізм публічно-приватного партнерства, напрями удосконалення механізму.

Key words: public-private partnership, mechanism of public-private partnership, direction of improvement of the mechanism.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У руслі утвердження в системі державного управління України нової парадигми, спрямованої на підвищення рівня децентралізації та активізацію місцевого розвитку, актуалізується потреба розвитку публічно-приватного партнерства (ППП) як інструменту залучення державних та приватних ресурсів для розвитку інфраструктури та

надання громадських послуг населенню в умовах фінансово-економічної кризи.

Функціонування механізму публічно-приватного партнерства у соціальній сфері України знаходиться під негативним впливом ряду обмежень, що погіршують інформаційне та методологічне забезпечення PPP, не гарантують виконання взаємних зобов'язань між його суб'єктами, зни-

жують привабливість ППП для потенційних партнерів. Саме тому надзвичайної актуальності в країні набувають проблеми модернізації механізму публічно-приватного партнерства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню механізму публічно-приватного партнерства присвячено наукові праці як зарубіжних фахівців (Д. Аудріц, Ф. Басанес, Р. Болл, П. Гелайлі, С. Греве, Е. Ескамб, А. Істеч, Д. Кінг, А. Мартусевич, Ф. Мідд, С. Осборн, С. Саусе, С. Харріс), так і вітчизняних — О. Бєсєдіної, С. Грищенко, І. Запатріної, П. Захарченка, А. Сосновського, О. Пильтяй та ін. Проте наявні теоретичні та практичні розробки щодо модернізації механізму ППП у соціальній сфері залишаються недостатньо дослідженими і потребують подальшого опрацювання.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати сучасний механізм публічно-приватного партнерства в Україні й на основі обґрунтування основних обмежень, що перешкоджають його розвитку, визначити пріоритетні напрями модернізації ППП, обґрунтувати відповідні заходи на регіональному та місцевому рівнях та пропозиції зі спрощення процедури погодження та підготовки проектів ППП.

ОСНОВНИЙ МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ

Публічно-приватне партнерство є ефективною суспільнозначущою і суспільноконсолідуючою інновацією, що зорієнтована на реалізацію нагальних публічних проектів в умовах взаємовигідної співпраці державного (місцевого) та приватного партнерів.

За даними Світового банку в Україні впродовж 1990—2013 рр. середній розмір угод становив 247,4 млн дол. США. Як видно з таблиці 1, найбільше коштів було інвестовано у телекомунікації (81,7 % від загальної вартості проектів ППП) та енергетику (16,0 %). Доволі низькі темпи розвитку ППП обумовлені відсутністю умов для його розширення, несприятливим інвестиційним кліматом, складністю співпраці суб'єктів при довгострокових проектах і проведенні погоджувальних процедур, а також відсутністю ефективного механізму надання державної підтримки у сфері ППП та низьким рівнем обізнаності суб'єктів управління населення у питаннях переваг і ризиків ППП. Значна частина об'єктів інфраструктури країни є малопривабливою через свою збитковість й високу вартість послуги, що сформується при реалізації проекту і може суттєво перевищувати платоспроможність збіднілого населення країни.

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України в країні на кінець 2014 р. реалізовувалось 243 проекти, з яких 86,4 % становили договори концесії і 13,6 % — договори про спільну діяльність. Концесія як договір, за яким держава чи місцеві органи влади передають концесіонеру свої права на використання певного об'єкта чи майна, має поширення в Україні в основному в сфері надання житлово-комунальних послуг, а саме: забезпечення водо-, тепло- і енергопостачання, вивіз сміття тощо. З них майже третина (31,0 %) реалізовувалась на території АР Крим, охоплюючи передовсім такі житлово-комунальні послуги, як збір, очищення та розподілення води, збір та вивіз сміття [5]. В структурі ППП за сферами господарської діяльності майже половину (47,7 %) становлять проекти в сфері оброблення відходів і дещо їм поступається сфера збору, очищення та розподілення води (32,5 %) (рис. 1).

Виходячи з міжнародної практики розвитку ППП, можна стверджувати про наявність певних закономірностей формування і реалізації зазначених проектів. На основі міжнародних порівнянь встановлено, що високорозвинуті країни, зі значною величиною ВВП на душу населення, надають перевагу розвитку соціальної сфери (охорона здоров'я, освіта) чи будівництву автошляхів. Зокрема для США пріоритетним об'єктом ППП залишається будівництво автошляхів, Великобританії — сфера охорони здоров'я та освіти, Німеччини — освіта, Італії й Франції — охорона здоров'я. Для країн з нижчим рівнем розвитку (Португалії, Греції, Південно-Африканській Республіці) пріоритетне значення мають проекти ППП, що реалізують як стратегічні заходи макроекономічної політики (ав-

Таблиця 1. Проекти публічно-приватного партнерства в Україні, 1990—2013 рр.*

Сфера господарської діяльності	Кількість проектів ППП, %	Обсяг інвестицій, млн дол. США
Всього, в тому числі:	100,0	14346
енергетика	70,7	2299
електроенергія	51,7	2262
газ природний	19,0	38
телекомунікації	24,1	11714
транспорт	1,7	130
водопостачання та каналізація	3,4	202

* За оцінкою Світового банку.

тошляхи, транспорт, ЖКГ), а частка проектів соціальної спрямованості є невисокою (близько 20 %).

Департамент інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства Міністерства економічного розвитку і торгівлі України серед об'єктів комунальної власності, щодо яких планується реалізувати проекти ППП віддав перевагу таким сферам господарської діяльності, як збір, очищення та розподілення води (38,9 %) та виробництву, транспортуванню і постачанню тепла та розподілу і постачанню природного газу (17,7 %) (рис. 2) [5].

Серед обмежень, що перешкоджають розвитку ППП в Україні слід визначити такі:

1) нормативно-правові: бюрократичність нормативно-правової бази регулювання ППП; складність отримання представникам приватного бізнесу дозвільних документів та погоджень, що видаються органами управління і являються критично важливими для виконання положень договору ППП; низька нормативно-правова обізнаність суб'єктів ППП. За результатами опитування населення України щодо поінформованості про ППП [1], близько 70 % не обізнані з основними положеннями Закону України "Про державно-приватне партнерство" та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють ППП, не володіють необхідними навичками по формуванню й управлінню проектами, недостатньо поінформовані у процедурі проведення конкурсу, укладанні договорів та розподілі відповідальності. Серед представників місцевих органів влади близько 59 % не володіють відповідними знаннями. Відчувається гостра потреба у кадровому забезпеченні (із відповідним рівнем методичної підготовки) для започаткування нових проектів ППП, насамперед, на місцевому рівні. Наразі діяльність працівників цих структурних підрозділів регіональних органів влади та місцевого самоврядування націлена насамперед на перерозподіл коштів бюджету, спрямованих на інвестиційну діяльність, а не на створення умов для залучення приватного капіталу.

Низькими залишаються кадрове забезпечення та обізнаність з перевагами ППП й серед представників бізнесу. В силу недосконалого нормативно-правового регулювання та низької ділової культури, ті з представників бізнесу, що задіяні в проектах ППП, часто відзначаються навмисним чи ненавмисним неефективним управлінням наданим в користування майном, порушенням строків введення у експлуатацію об'єкта та його невідповідність критеріям, зазначених у договорі;

2) інституційні: посилення суперечностей в інституційному забезпеченні внаслідок задіяння у регулюванні ППП цілої низки органів виконавчої влади, що обумовлює дублювання функцій та неузгодженість дій відповідальних органів. Як наслідок, близько 23 % потенційних суб'єктів проектів не можуть назвати орган центральної влади, що відповідає за ППП [1, с. 13], а майже 40 % — не володіють інформацією про партнерів по реалізації проекту. На думку 26 % опитаних саме ці аспекти є першопричинами невдало реалізованих проектів;

3) інфраструктурні: непривабливість потенційних об'єктів ППП для приватних інвесторів, передовсім через застарілі й зношені основні фонди, необхідність в значних фінансових ресурсах та високі ризики ведення бізнесу на цих об'єктах. За результатами Звіту Світової Конкуренції за 2013—2014 рр. за якістю інфраструктури Україна посідає 70 місце серед 148 країн, суттєво поступаючись за

Рис. 1. Розподіл проектів ППП за сферами господарської діяльності в Україні, 2013 р., %

показниками якості доріг (144 місце за рейтингом серед 148 країн), аеропортів (105) та морських портів (94) [10, с. 377]. У зв'язку з тим, що значна частка суспільнозначимих проектів є ризиковими, високовартісними, з прагненням держави перенести фінансове навантаження на бізнес, можна очікувати, що розвиток ринку ППП в країні буде доволі стриманим. В Індії — країні з високим рівнем розвитку ППП — при реалізації суспільнозначимих проектів співвідношення між публічним та приватним секторами складає 71: 29, в залізничній інфраструктурі — 83: 17, системі водопостачання та водовідведення — 97: 3 [3, с. 11], що обумовлено побоюванням уряду переносити значні фінансові витрати на бізнес, оскільки це означатиме автоматичне зростання вартості послуг для населення;

4) низька обізнаність суб'єктів ППП щодо міжнародного досвіду реалізації проектів у соціо-гуманітарній сфері.

Досвід реалізації проектів ППП в країнах світу з його досягненнями і прорахунками доволі неефективно використовується в Україні. Неоціненим є цей досвід у соціальній сфері (охорона здоров'я, освіта, культура, туризм і спорт). У Великобританії завдяки використанню механізму ППП споруджуються лікарні, будуються та проводиться реконструкція шкіл; Угорщині — будуються студентські гуртожитки; Молдові — споруджується діагностичний центр радіології та діагностичної візуалізації, де вартість обслуговування пацієнтів компенсується державою; Румунії — ремонтуються діалізні центри у лікарнях.

У 2013 р. серед країн-лідерів першість за кількістю і вартістю проектів тримала Великобританія (31 проект вартістю 6 млрд євро, що становить 36,8 % загальної вартості проектів ППП Європейського Союзу). В розрізі сфер господарської діяльності за кількістю проектів провідне місце займала освіта (21 проект ППП), а найвищими темпами зростання відзначався сектор охорони здоров'я, сукупна вартість проектів якого збільшилась у порівнянні з попереднім роком в 4 рази, сягнувши 1,5 млрд євро. В першій половині 2014 р. третину всіх угод було укладено в сфері транспорту, що закріпило його першість і за вартістю проектів, яка складає 85 % від загальної вартості проектів ППП в ЄС [8]. Втім, варто зазначити, що хоча загальна вартість проектів в ЄС має тенденцію до зростання, все ж інвестування через ППП поступається поширенню практики державних закупівель.

Актуальним для України є досвід країн ЄС щодо оцінювання проектів ППП за критерієм ефективності, потреби в ньому споживачів та наявності необхідних коштів. Зазвичай недооцінювання цих чинників може призвести до непродуктивного використання залучених на проект коштів, як це сталося в Іспанії при високовартісному будівництві регіональних аеропортів та вокзалів, які за відсутності платоспроможного споживчого попиту в подальшому були закриті. Зазвичай подібне відбувається, якщо пріоритет надається проектам, що ініціюються громадськістю або приватним сектором, а торги відбуваються в умовах некомпетентності чи змови державних і приватних суб'єктів [6, с. 4].

На жаль, корумпованість процесу закупок залишається проблемою публічно-приватних проектів як розвинутих, так і менш розвинутих країн. Як показує досвід ЄС, ймовірність корупції є найвищою у таких сферах господарської діяльності, як підвищення кваліфікації населення та будівництво очисних споруд, а найнижчою — на залізничному транспорті та будівництві злітно-посадкової смуги [6, с. 5]. Між відповідальністю уряду і тривалістю проекту існує певна залежність: чим менш відповідальним є уряд, тим сильніше його небажання виконувати довгострокові зобов'язання, оскільки зі зростанням тривалості проекту збільшується ймовірність прозорості угоди й легше притягнути суб'єктів до відповідальності [7];

5) гарантійні: відсутність гарантій виконання фінансових зобов'язань публічного партнера при реалізації проектів ППП терміном понад один рік взв'язку з необхідністю щорічного затвердження державного бюджету. Крім того, публічний партнер не гарантує встановлення економічно обґрунтованих цін на товари та послуги та забезпечення окупності інвестицій приватного партнера у проект, що поруч з відсутністю гарантій компенсації збитків для приватного партнера збільшує його ризики по невиконанню фінансових зобов'язань, особливо у довгострокових проектах.

З метою розв'язання окреслених проблем та удосконалення механізму публічно-приватного партнерства з урахуванням досягнень світового досвіду в Україні необхідно:

— розробити Концепцію розвитку публічно-приватного партнерства у соціальній сфері України, враховуючи специфіку функціонування, фінансування, рівень децентралізації й автономності управління установами, організаціями кожної з складових цієї сфери (охорони здоров'я, освіти, спорту, мистецтва та інших). Пріоритетними на-

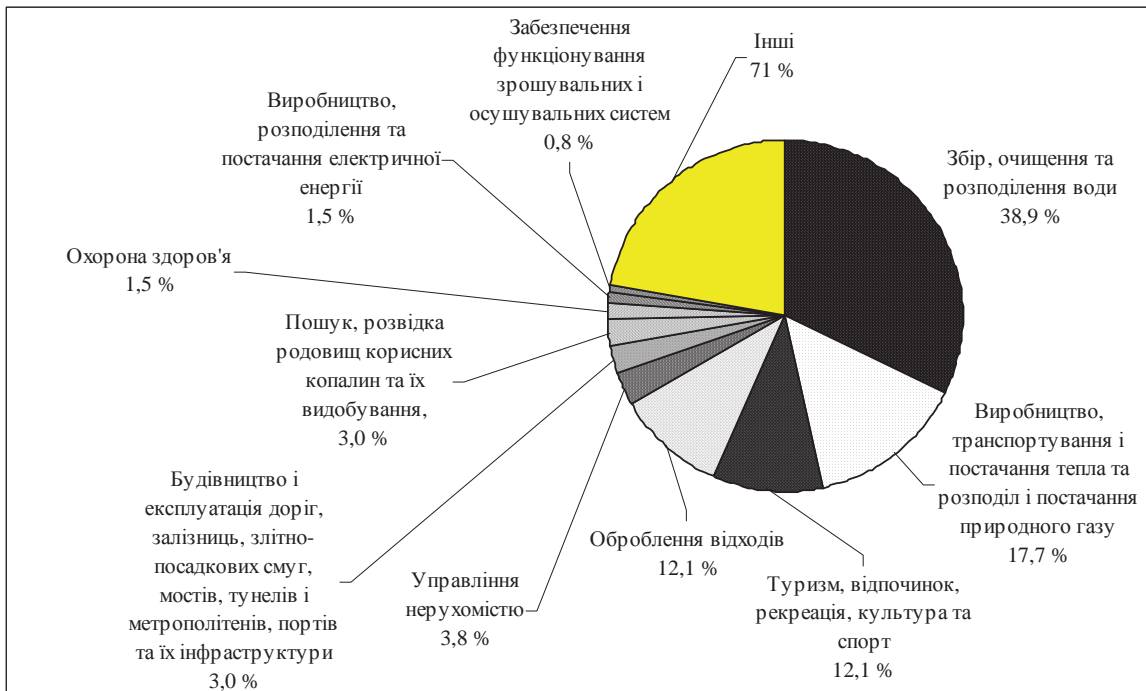

Рис. 2. Структура об'єктів комунальної власності за сферами господарської діяльності, щодо яких планується реалізувати у найближчій перспективі проекти ППП в Україні, %

прямами застосування публічно-приватного партнерства у соціальній сфері слід визнати: впровадження недержавного пенсійного забезпечення та добровільного медичного страхування, розвиток системи освіти та підвищення професійно-освітнього потенціалу населення відповідно до потреб інноваційної економіки [2], підтримка молоді, сім'ї, материнства та дитинства. Не менш важливого значення набуває інноваційний розвиток науки і техніки, інфраструктури (системи автомобільних доріг, залізничного транспорту, систем електро-, газо-, тепло-, водозабезпечення та водовідведення, утилізації побутових та промислових відходів);

— покращити кадрове забезпечення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування фахівцями у сфері публічно-приватного партнерства. Особливу увагу слід приділити підготовці спеціалістів із залученням іноземного приватного капіталу; вони повинні мати знання щодо правового поля, в якому звикли працювати іноземні інвестори. Доцільно створити або акредитувати в установленому порядку з числа діючих відповідні навчальні центри, розробити навчальні програми та курси, порядок сертифікації та атестації спеціалістів тощо;

— забезпечити належний рівень методологічної та методичної підготовки, інформаційно-аналітичного та технічного забезпечення формування структурних підрозділів, які відповідають за сферу інвестиційної діяльності на умовах ППП, насамперед, на регіональному та місцевому рівнях. Розробити конкретні методичні рекомендації для більшості типових проектів державно-приватного партнерства у різних видах соціальної діяльності та роз'яснення щодо відповідного нормативно-правового регулювання. Активно залучати наукові кадри для цього;

— для приватних компаній, організацій, які беруть активну участь у реалізації державних соціальних ініціатив розробити механізм компенсації невисокого прибутку, характерного для діяльності у соціальній сфері з метою підвищення їх інвестиційної привабливості; інформувати бізнес про переваги реалізації його програм соціальної відповідальності спільно із громадськими організаціями; заохочувати бізнес-структури до волонтерської діяльності;

— зобов'язати громадські ради проводити громадські слухання щодо інформування та обговорення оголошених конкурсів з визначення приватного партнера для здійснення ППП у соціальній сфері для залучення якомога більшої кількості потенційних інвесторів та з метою забезпечення прозорості відповідних процесів.

Основною перешкодою для розвитку та реалізації державно-приватного партнерства у соціальній сфері України є недосконалість процедури погодження та підготовки проектів на регіональному та місцевому рівнях. У зв'язку з цим важливо:

— чітко визначити повноваження органів виконавчої влади в сфері державно-приватного партнерства, зокрема: Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами, яке забезпечує реалізацію державної політики у сфері ППП, розробку і реалізацію таких проектів, та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, діяльність якого також передбачає виконання тих самих функцій; інших суб'єктів публічної адміністрації, які долучаються до проектів ППП на державному, регіональному і місцевому рівнях з метою усунення дублювання функцій та протиріч між органами влади;

— змінити назву Закону України "Про державно-приватне партнерство" на "Про публічно-приватне партнерство", чітко визначити економічну сутність публічно-приватного партнерства, можливості та особливості застосування його в Україні, умови, які необхідно створити для розвитку механізмів ППП. Для цього прийняти за основу визначення Економічної Комісії ООН у Європі (UNECE), відповідно до якого публічно-приватне партнерство є інноваційною контрактною угодою між публічним та приватним секторами у наданні публічних послуг та розбудові інфраструктури, що поєднує ресурси приватного сектору, його кваліфікаційні здібності, технології та потенціал публічного сектору щодо економічного регулювання та захисту публічних інтересів. Навести визначення публічного сектору як такого, що уособлює собою центральні органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування;

— надати можливість приватним інвесторам співпрацювати із державним партнером не тільки шляхом договору, як це передбачено в Законі України "Про державно-приватне партнерство", але й шляхом створення спеціальних структур у формі юридичної особи. Для цього внести відповідні доповнення в Закон та розширити перелік можливих організаційних форм ППП (кооперація, концесія, модель оператора, договірна модель, лізинг, оренда), узгодити нормативно-правові акти, що їх регламентують;

— до переліку критеріїв проведення оцінки конкурсних пропозицій, зазначених у ст. 28 "Порядку проведення конкурсів з визначення приватного партнера для здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів державної, комунальної власності та об'єктів, які належать Автономній Республіці Крим" додати ті, які да-

ють змогу оцінити конкурсанта за ефективністю роботи в минулому, особливу увагу приділити показникам, що характеризують соціальний аспект діяльності. Для цього, у разі проходження попереднього відбору, зобов'язати конкурсанта надати наступні документи за період трьох останніх років: документи фінансової звітності, із зазначенням у п. 20 (баланс за формою № 1 за декілька років; звіт про фінансові результати за формою № 2; звіт про рух коштів за формою № 3; розшифрована інформація про дебіторську та кредиторську заборгованість із зазначенням дати їх виникнення), а також документацію, за якою можна оцінити соціальну ефективність суб'єкта господарювання (Ф. № 6-ПВ "Звіт про кількість працівників, їхній якісний склад та професійне навчання", Ф. № 1-ПВ (умови праці) "Звіт про стан умов праці, пільги та компенсації за роботу зі шкідливими умовами праці") і додати їх до переліку документів у п. 20;

— у пункті 9 Порядку, зазначеного вище, абзац "залучає у разі необхідності експертів, консультантів, які мають відповідний досвід роботи у сфері державно-приватного партнерства та/або у сфері, в якій планується залучення приватного партнера" виключити слова "у разі необхідності", таким чином зобов'язати відповідні органи формувати склад комісії так, щоб серед її членів були не лише держслужбовці, але й незалежні незацікавлені експерти, що мають досвід роботи у соціальній сфері;

— скоротити процедуру підготовки до впровадження проекту державно-приватного партнерства. Уряд вже започаткував цей процес (30 жовтня 2014 р. було прийнято відповідну постанову), однак запропоновані зміни скоротять цю процедуру (яка на сьогодні триває 7–9 місяців) лише на 50–60 днів. Для цього чітко регламентувати строки етапів, зазначених у пункті 8 Порядку, зокрема, на: подання заявок на участь у конкурсі передбачити термін 1 місяць; попередній відбір претендентів з урахуванням кваліфікаційних та інших вимог, визначених конкурсною документацією — 2 тижні; подання конкурсних пропозицій — 2 тижні; розкриття конвертів з конкурсними пропозиціями учасників конкурсу — 1 тиждень; проведення оцінки конкурсних пропозицій — 2 місяці; визначення переможця конкурсу — 1 тиждень.

ВИСНОВКИ

В Україні в умовах фінансово-економічної кризи є нагальною потреба у розвитку публічно-приватного партнерства як інструменту залучення державних та приватних ресурсів для розвитку інфраструктури та надання громадських послуг населенню. Сучасний механізм ППП знаходиться під негативним впливом ряду обмежень, що суттєво знижують ефективність його функціонування (нормативно-правові, інституційні, інфраструктурні, кадрові, обмеження щодо інформаційного та методологічного забезпечення, недостатнє гарантування виконання взаємних зобов'язань між суб'єктами ППП). Його модернізації сприятимуть розроблення Концепції розвитку публічно-приватного партнерства у соціальній сфері, впровадження заходів зі спрощення процедури погодження та підготовки проектів ППП, сприяння подоланню потенційної конфліктності публічної влади і приватного сектору, покращення кадрового забезпечення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, розроблення механізму компенсації невисокого прибутку для приватних компаній та організацій, які беруть активну участь у реалізації державних соціальних ініціатив у соціальній сфері. Реалізація цих напрямів дасть змогу налагодити функціонування дієвого механізму публічно-приватного партнерства у соціальній сфері України.

Перспективним напрямом дослідження, на нашу думку, має бути розробка відповідної методології оцінки ефективності механізму ППП у соціальній сфері.

Література:

- Бесєдіна О. Базове опитування про поінформованість щодо державно-приватного партнерства / О. Бесєдіна, Д. Нізалов, Р. Семко / Програма розвитку державно-приватного партнерства. — К.: USED, 2012. — 65 с.
- Жаховська В.А. Соціально-економічні проблеми інноваційного розвитку економіки України // Сучасна економічна наука: теорія і практика: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 13–

14 листопада 2014 року. — Полтава: ПолтНТУ, 2014 — С. 186–188.

3. Запатріна І. В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проектів і надання публічних послуг / І.В. Запатріна // Економіка і прогнозування. — 2011. — № 4. — С. 62–86.

4. Заяць Т.А. Трансформаційні зміни соціально-трудових відносин у контексті формування соціального капіталу / Т.А. Заяць, О.І. Дяконенко // Економіка і регіон. — 2012. — № 1 (32). — С. 111–117.

5. Інформація щодо стану здійснення державно-приватного партнерства / Департамент інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=fc354c59-cb8f-4660-b7d5-1acdf35f0ab7&title=InformatsiiaSchodoStanuDziisnenniaDerzhavnoprivatnogoPartnerstva>

6. Estache A. Public Private Partnerships and Efficiency: A Short Assessment / Estache A., Saussier S. / Chaire Economie des Partenariats Public-Prive Institut d'Administration des Entreprises. — EPPP DP № 2014-06. — 2014. — 11 с.

7. Galilea P. Does the political and economic context influence the success of a transport project? An analysis of transport public-private partnerships / P. Galilea, F. Medda / Research in Transportation Economics. — 2010. — № 30. — С. 102–109.

8. Market Update Review of the European PPP Market in 2013 / European PPP Expertise Centre. — February 2014. — 6 с.

9. Market Update Review of the European PPP Market First half of 2014 / European PPP Expertise Centre. — September 2014. — 4 с.

10. Klaus Schwab, Xavier Sala-i-Martin. The Global Competitiveness Report 2013–2014. Insight Report. — Geneva: World Economic Forum. — 569 с.

References:

- Biesiedina, O. Nizalov, D. and Semko, R. (2012), Bazove opytuvannya pro poinformovanist' schodo derzhavnoprivatnoho partnerstva [Basic poll about awareness on public-private partnership], USED, Kyiv, Ukraine.
- Zhakhov's'ka, V.L. (2014), "Socio-economic problems of innovative development of Ukraine's economy", Materialy IV vseukrains'koi naukovoi-praktychnoi Internet-konferentsii [Materials IV Ukrainian scientific-practical Internet conference], Suchasna ekonomichna nauka: teoriia i praktyka [Modern economics: theory and practice], Poltava National Technical Yuriy Kondratyuk University, Poltava, Ukraine, 13–14 November, pp. 186–188.
- Zapatrina, I. V. (2011), "Public-private partnership in Ukraine: application prospects for implementation of infrastructure projects and providing public services", Ekonomika ta prohnozuvannya, vol. 4, pp. 62–86.
- Zaiats', T.A. and Diakonenko, O.I. (2012), "Transformational changes of socially-labour relations in the context of forming of social capital", Ekonomika i rehion, vol. 1 (32), pp. 111–117.
- Department of investment and innovative policy and development of public-private partnership (2015), "Information on a condition of implementation of public-private partnership", available at: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=fc354c59-cb8f-4660-b7d5-1acdf35f0ab7&title=InformatsiiaSchodoStanuDziisnenniaDerzhavnoprivatnogoPartnerstva> (Accessed 6 January 2015).
- Estache, A. and Saussier, S. (2014), Public private partnerships and efficiency: a short assessment, Sorbonne, Paris.
- Galilea, P. and Medda, F. (2010), "Does the political and economic context influence the success of a transport project? An analysis of transport public-private partnerships", Research in Transportation Economics, vol. 30, pp. 102–109.
- European PPP Expertise Centre (2014), "Market Update Review of the European PPP Market in 2013", EPEC, Luxembourg.
- European PPP Expertise Centre (2014), "Market Update Review of the European PPP Market First half of 2014", EPEC, Luxembourg.
- Schwab, K. and Sala-i-Martin, X. (2013), The Global Competitiveness Report 2013–2014, World Economic Forum, Geneva, Switzerland.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2015 р.